

Marti Martorell

Avertència prèvia per a aquella gent que encara no hagi vist *Mystic River*: aquest article fa referències constants al final de la pel·lícula i, per tant, si algú forma part del grup de persones que no volen saber com acaba una pel·lícula sense haver-la vista, val més no llegir les pàgines següents.

Des de fa anys, molts d'anys, que Clint Eastwood estrena pel·lícula rere pel·lícula sense que per ara no n'hi hagi cap que directament es pugui dir que és dolenta. Evidentment que n'hi ha unes millors que les altres, però la mitjana sempre es manté prou alta. Tan sols recordem títols com *Pale Rider* (*El jinete pàlido*, 1985); *Bird* (1988); *White Hunter, Black Heart* (*Cazador blanco, corazón negro*, 1990); *A Perfect Word* (*Un mundo perfecto*, 1993); *The Bridges of Madison County* (*Los puentes de Madison*, 1995); *Midnight in the Garden of Good and Evil* (*Medianoche en el jardín del bien y del mal*, 1997); també la incomprensiblement infravolarada *Blood Work* (*Deuda de sangre*, 2002) i, evidentment, la pel·lícula objecte d'aquest article, *Mystic River* (2003).

Intencionadament a la llista anterior hi ha una manca important, que és *Unforgiven* (*Sense perdó*, 1992), perquè per la seva singularitat i la forta relació que manté amb *Mystic River* mereix ser anomenada a part. Singularitat perquè, entre d'altres coses, és la revisió crítica i que desmitifica el concepte de *western* que va interpretar al començament de la seva carrera com a actor i, més tard, com a director. I la vinculació estreta que

hi ha entre aquestes dues pel·lícules és el punt exposat a continuació.

Gairebé en acabar *Unforgiven*, després que el protagonista Bill Munny (interpretat per Clint Eastwood) hagi fet la carnisseria al bar, pronuncia les paraules següents:

"Ara sortiré [de la cantina]. Mataré qualsevol home que vegi! I no mataré tan sols tot aquell que em dispari, sinó que també mataré sa dona i tots els seus amics i cremaré la seva maleïda casa! Serà millor que no em desapareu! [...] Si algú molesta o fa mal a qualsevol prostituta, tornaré i mataré cada fill de puta!"

Aquesta apologia de la violència i de la llei del Talió està acompanyada per una imatge molt significativa: darrere la figura de Bill Munny mentre fa aquest discurs, hi oneja una bandera dels Estats Units.

Si la memòria no em falla, va ser Josep Lluís Guarnier el crític que va remarcar especialment el missatge, cru, que es despenia d'aquesta escena: els Estats Units es varen formar sobre la idea que la violència i, sobretot la venjança, era la solució per resoldre els conflictes.

I què hi passa a *Mystic River*? El començament de la pel·lícula ja atordeix, perquè tres amics juguen i n'hi ha un, Dave (Tim Robbins), que és segrestat per dos pederastes, una experiència que els marcarà la vida per sempre. Vint-i-cinc anys més tard, l'assassinat de la filla de Jimmy (Sean Penn) emmarcarà la desgràcia que tanca la història dels tres amics.

És al final que també hi ha l'escena que estableix el paral·lelisme amb *Unforgiven*: una vegada que Jimmy ha mort Dave pensant equivocadament

que era l'assassí de sa filla, Jimmy està capficat mirant en terra. No gens per casualitat, a darrere hi oneja una altra vegada la bandera dels Estats Units. També quan parla amb Sean (Kevin Bacon) de la mort absurda de la seva filla, es torna a veure la bandera... És a dir, els més de cent anys d'història que han passat entre la història d'*Unforgiven* i *Mystic River* no han fet menys viva la pràctica de l'ull per l'ull.

Però encara s'havia de reblar el clau... Jimmy comenta a la seva dona Annabeth (Laura Linney) que sent remordiments per haver mort el seu amic injustament. I Annabeth, ara transformada en una manipuladora Lady Macbeth, li diu:

"Ahir vespre quan duia a dormir les petites, els vaig dir que tenies un cor molt gran [...] I que son pare faria qualsevol cosa per ajudar la gent que estima. I això no és dolent mai. Això no pot ser dolent. No importa què haurà fet son pare. I les petites es dormiren en pau [...] Els vaig dir que son pare és un rei. I un rei sap què ha de fer i ho fa, tot i que sigui difícil. I son pare farà el que hagi de fer per les persones que estima. I això és l'única cosa que importa. Perquè tothom és dèbil, Jimmy. Tothom, excepte nosaltres. Nosaltres no serem mai dèbils. I tu... tu podries governar aquest poble."

Tot seguit, ve una desfilada commemorativa dels primers colons americans, en què, evidentment, la bandera americana hi és ben present. I després, el silenci...

Mystic River és la translació de la novel·la homònima de Dennis Lehane, de la qual va fer el guió Brian Helgeland,

Unforgiven.

un cineasta que no ha excel·lit com a director (*Payback* o *A Knight's Tale*), però sí com a guionista: no debades va escriure el guió de *L. A. Confidential*, la magnífica pel·lícula dirigida per Curtis Hanson que recuperava amb molt d'encert l'atmosfera del cinema negre, a partir de la novel·la de James Ellroy. Respecte de *Mystic River*, presenta dos vessants que estan molt ben lligats: la recerca políciaca de l'assassí de la filla de Jimmy, tot i alguna llicència inversemblant que es perdona, amb la visió desencantada i pessimista d'una societat que no sap desfer-se de la violència.

En un poc més de dues hores, *Mystic River* toca diferent teclès: la reflexió del mal que li va fer a Jimmy ser violat per dos pedòfils quan era un infant, presentat en forma de conte de llops i vampirs que ens acosta al món de les faules més fosques; la desconfiança de la dona de Jimmy, Celeste (Marcia Gay Harden), fins al punt que arriba a traïr-lo; les conseqüències de la violència i la revenja.

Però tampoc no podem oblidar l'element simbòlic que envolta tota la història, ja present fins i tot al títol: '*Mystic*'. Des del món dels llops i vampirs tot just esmentats; la cabalística, amb la importància que té el nombre tres a la pel·lícula (tres amics, tres vegades que Dave puja al cotxe, tres morts...); l'omnipresència de creus (la creu de l'habi-

tació de Dave i Celeste, la que duu tatuada Jimmy a l'esquena, etc.) i, per extensió, tota la imatgeria catòlica (el pederasta que no surt del cotxe i que duu un anell bisbal o tota la seqüència de la primera comunió)... elements tots ells que creen aquest ambient que ja es podia intuir a *High Plains Drifter* (*Infierno de cobardes*, 1973) *Pale Rider* o, d'una manera més patent, *Midnight in the Garden of Good and Evil*.

D'altra banda, Eastwood prescindeix de la col·laboració musical de Lennie Niehaus, després d'haver treballat junts en tretze de pel·lícules (des de *Pale Rider* fins a *Blood Work*), i compon ell mateix la banda musical. De tota manera, Niehaus és el director de l'orquestra que interpreta la música de la pel·lícula, de caire introspectiu i en cap moment espectacular, que s'adiu molt amb la història que compta *Mystic River*.

Finalment s'ha de remarcar la fotografia, a càrrec de Tom Stern, que ja s'havia encarregat de la de *Blood Work*. Clint Eastwood gairebé sempre ha rodat les pel·lícules en Cinemascope (format 2,39:1) i lents anamòrfiques, la qual cosa suposa una gran qualitat d'imatge, sense gens del gra típic de pel·lícules rodades en altres formats amb menys resolució, i una perfecta reproducció contrast molt alt en aquesta pel·lícula, perquè en un mateix fotograma hi ha

zones molt clares i d'altres molt fosques, amb una densitat de negres i un gran detall a les ombres. També mostra amb la intensitat apropiada la paleta de colors, que és molt limitada, basada bàsicament en colors freds i foscos.

L'ús de les lents anamòrfiques durant el rodatge de la pel·lícula (un sistema òptic que permet aprofitar al màxim la resolució del fotograma de 35 mm) provoca que no es pugui rodar amb profunditat de camp (en poques paraules, quan tot, les coses properes i llunyanes, a la pantalla està ben enfocat), un "defecte" visual que en aquest cas està molt ben utilitzat en tota la pel·lícula, sobretot quan es tracta de mostrar un diàleg entre dos o més personatges sense haver de recórrer al muntatge, la qual cosa demostra que tant Clint Eastwood com Stern tenien ben pensada la pel·lícula plànol a plànol i que, comptat i debatut, saben treure molt de profit de les possibilitats tècniques de la fotografia.

Bé, poc més es pot afegir a aquesta anàlisi d'una de les millors pel·lícules de Clint Eastwood, afortunadament ben actiu, perquè ja està en fase de postproducció de *Rope Burns*, una pel·lícula situada en el món de la boxa, i en procés de preproducció de *Flags of Our Fathers*, ambientada en la batalla d'Iwo Jima, durant la Segona Guerra Mundial. Ja en parlarem. ■

Mystic River.